

USA-veteraners fria sjukvård ej garanti för Bosnien-soldater

USA sänder ut 20 000 man för den militära fredsoperationen i Bosnien. Amerikanska soldater har många gånger sänts till främmande länder för militära uppdrag. Fri sjukvård livet ut för veteranerna har varit ett värningsargument, men i dessa besparingsstider har det blivit en osäker förmån.

Fri sjukvård var en gång tillgänglig för alla krigsveteraner vid de kliniker och sjukhus som drivs av Department of Veteran Affairs (VA). I budgetprutningarnas era är detta ett löfte som myndigheterna nu ofta sviker.

Sedan 1986 har VA försökt begränsa vården till låginkomsttagare och till vård av skador som uppkommit under militärtjänstgöring. Med den avgränsningen omfattas 10 miljoner av landets 28,5 miljoner veteraner.

Sedan långt tidigare har VA-sjukhu-

sen utgjort det sista vårdalternativet för flertalet veteraner. De som gjort civil karriär efter tjänstgöringen har haft privat försäkring, ofta betald av arbetsgivaren. Många äldre har omfattats av den offentliga Medicare-försäkringen. De fattigaste har täckts av Medicaid.

Bollas mellan programmen

Men en del veteraner har tagit VA-löftet så bokstavigt att de aldrig registrerat sig för Medicare. Men i den nya budgetjakten prutas det såväl inom Medicare och Medicaid som inom VA-vården. Det får till följd att en del patienter bollas från det ena programmet till det andra.

Vissa medicinska specialbehandlingar är inte alltid tillgängliga på Veteran Affairs-sjukhusen. Tidigare har läkarna där kunnat utverka offentlig finansiering för sådana behandlingar vid närliggande privata sjukhus. Nu säger budgetbyråkraterna nej allt oftare.

Veteranen Cyril Winsick, krigsfånge hos tyskarna under andra världskriget,

fick en hjärtumör diagnostiserad av VA-läkare. Sjukhuset kan inte behandla tumören utan hänvisar till Medicare.

Sex månaders karens

Men Winsick var så säker på löftet om framtida vård för veteraner att han aldrig registrerade sig för Medicare. Han kan göra detta fram till 1 januari, men försäkringen träder i kraft först sex månader senare. Det är osäkert om Winsick lever så länge.

USA har 7,7 miljoner veteraner från andra världskriget. Deras medelålder är 73 år. VA räknar med att 600 000 av dessa kommer att lida av Alzheimer och andra svårt handikappande sjukdomar år 2 000. Men VA har endast 40 000 vårdplatser inom långvård.

1996 väntas VA bli tvungen att göra sig av med 5 000–10 000 anställda. Det sker i en situation när sängbundna patienter redan klagar över svårigheter att få ens rutinmässig vård.

Leif Bergström

Gemensam ledning över landstingsgränser tillåts på försök

Två eller flera landsting får tillsätta en gemensam nämnd för ledningen av hälso- och sjukvården i ett område. Det hela skall bedrivas på försök. Riksdagen har beslutat att lagen om detta skall gälla från årsskiftet och till utgången av år 2000.

Landstingen i Kristianstad och Malmöhus län har gemensamt vänt sig till regeringen och begärt att det skall bli möjligt att ha en för båda landstingen gemensam nämnd för ledningen av hälso- och sjukvården inom nuvarande Östertelens och Ystads sjukvårdsdistrikt.

De båda landstingen anser att en sådan konstruktion skulle ge befolkningen i sydöstra Skåne ett bättre vårdutbud och fortsatt hög kvalitet samtidigt som verksamheten skulle kunna göras mer kostnadseffektiv.

Saken har utretts och remissbehandlats. Regeringens förslag i frågan finns i »Sjukvårdssamverkan mellan landsting» Prop 1995/96:59.

Ändrade förutsättningar

Regeringen konstaterar att ändrade förutsättningar under senare år har lett

till ett ökat behov av samarbete mellan kommuner och mellan landsting samt mellan kommuner och landsting. Mot bakgrund av behoven vill regeringen skapa ytterligare möjligheter för kommuner och landsting att välja den samverkansform som de finner lämpligast.

Enligt propositionen skall kommunallagens regler om förtroendevalda gälla för den gemensamma nämnden. Valbara till den gemensamma nämnden är alla som är valbara till fullmäktige i något av de samverkande landstingen.

Enligt propositionen kan fullmäktige besluta att förtroendenämnden i ett av de samverkande landstingen ges i uppdrag att vara förtroendenämnd för verksamheten inom den gemensamma nämnden.

De landsting som vill starta försök med att inrätta en gemensam nämnd skall ansöka om detta hos regeringen. Regeringen skall enligt propositionen kunna ge tillstånd till sådana försök, återkalla tillstånd samt meddela föreskrifter om uppföljning av verksamheten.

Socialutskottet tillstyrkte förslaget. Riksdagen har sedan beslutat i enlighet med regeringens förslag.

Kristina Johnson

Branschförbundet Hela bildat

I början av december bildades formellt Hela, branschförbundet för privata vård- och omsorgsföretag.

Syftet med branschförbundet är att det skall stärka de privata företagen genom opinionsbildning, marknadsföring och branschutveckling. Man skall försöka stärka de privata vård- och omsorgsföretagens konkurrenssituation och påverka politikernas attityder.

– Privata vård- och omsorgsföretag skulle kunna växa till en mycket betydelsefull servicesektor, inte minst på exportområdet. Men det förutsätter en mer positiv inställning och bättre tillväxtmöjligheter i Sverige, säger Lars Ahlvarsson, Partena Care Stockholm, ordförande i Hela.

Övriga i styrelsen är Gunilla Björk, Strängnäs, vice ordförande, Gösta Jedberger, Stockholm, Per Båtelson, Stockholm, Gilbert Tengqvist, Sävsjö, Eva Maria Magnusson, Stockholm, Sven Erik Peterson, Danderyd, Kristina Bardh, Helsingborg, Johan Koch, Uppsala, Renee Rydell, Stockholm, Staffan Berglund, Stockholm samt Bo Palmgren, Stockholm.●